

RAAP-NOTITIE 4501

Plangebied Zutphenseweg/ Schurinklaan te Eefde

Gemeente Lochem

Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventa-
riserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Archeologisch Adviesbureau

4000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1600 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: SAB

Titel: Plangebied Zutphenseweg/Schurinklaan te Eefde, gemeente Lochem; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennd booronderzoek)

Status: eindversie

Datum: 31 mei 2013

Auteur: *drs. J. Holl*

Projectcode: LOTE

Bestandsnaam: NO4501_LOTE

Projectleider: drs. J. Holl

Projectmedewerkers: niet van toepassing

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 422.060

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet bekend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 56.577

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

Bevoegd gezag: gemeente Lochem

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2013

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van SAB heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in april 2013 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de ontwikkeling van een traverse in de gemeente Lochem. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd. Gezien de ligging op de Eefsche Enk, waar tijdens onderzoeken in het verleden al meerdere archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen, gold in het plangebied een hoge archeologische verwachting.

Tijdens het veldwerk is ter plaatse van het grasveld in het zuiden van het plangebied een intact plaggendek aangetroffen. Onderin dit plaggendek zijn houtskoolfragmenten aangetroffen en in één boring een aardewerkfragment (Neolithicum-Late Middeleeuwen) en een mogelijke ijzerbaar (Romeinse tijd-Late Middeleeuwen). Gezien de intact bodemopbouw, de aangetroffen indicatoren en de nabijheid van een vindplaats uit de Bronstijd-IJzertijd (aan de overkant van de Zutphenseweg), worden hier archeologische resten verwacht. Aangezien er geen duidelijk dateerbaar vondstmateriaal is aangetroffen, geldt een ruime verwachting, maar vooral voor de periode Neolithicum t/m Late Middeleeuwen met een verhoogde kans voor resten uit de Late Bronstijd en IJzertijd. Het vondstmateriaal wordt in het onderste deel van het plaggendek en in de onderliggende menglaag verwacht (vanaf ca. 40 cm -Mv). Archeologische grondsporen worden in de top van de C-horizont verwacht (70-100 cm -Mv).

In het overige deel van het plangebied worden geen intacte archeologische resten meer verwacht. Buiten het zuidelijke grasveld is de bodem tot in de C-horizont verstoord (tot minstens 120 cm -Mv), waarbij een groot deel van de archeologische sporen verloren moet zijn gegaan. Bovendien zal de bodem tot ca. 1 m -Mv vergraven worden, waardoor in dit deel van het plangebied niet tot in de ongestoorde C-horizont gegraven zal worden.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt aanbevolen om aanvullend archeologisch onderzoek te laten verrichten ter plaatse van het grasveld in het zuiden van het plangebied, in de zone waar de bodem op basis van de ligging van kabels en leidingen nog intact is (zie figuur 3). Geadviseerd wordt om dit vervolgonderzoek te laten plaatsvinden in de vorm van een inventariserend veldonderzoek karterende fase, bestaande uit proefsleuvenonderzoek (IVO-P). Een IVO-P behoort, conform de KNA versie 3.2, plaats te vinden op basis van een PvE. Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

In het overige deel van het plangebied wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente een selectiebesluit.

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van SAB heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in april 2013 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de ontwikkeling van een traverse in het centrum van Eefde in de gemeente Lochem. Dit onderzoek diende in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (ca. 1,1 ha) ligt in het centrum van Eefde (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 33F van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000).

Plaats: Eefde

Gemeente: Lochem

Provincie: Gelderland

Plangebied: Zutphenseweg/Schurinklaan

Centrumcoördinaten: 212.428/465.071

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 422.060

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet bekend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 56.577

1.3 Toekomstige situatie

In het plangebied zal een weg en een plein worden heringericht. De bodem zal hierbij tot 1 m -Mv vergraven worden.

1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumenten-

zorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnterpreteerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:

- de database ARCHIS voor de waarnemingen, vondstmeldingen, onderzoeksmeldingen en AMK-terreinen in de omgeving van het plangebied (<http://archis2.archis.nl>);
- de recente topografische kaart 1:25.000 (Dam & Koote, 2004);
- recente luchtfoto's uit Google Maps (maps.google.nl);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; www.ahn.nl);
- het informatiesysteem Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINO; www.dinoloket.nl);
- de gemeentelijke verwachtings- en beleidsadvieskaart (Van Heeringen e.a., 2012);
- historisch kaartmateriaal (watwaswaar.nl);
- regionaal en provinciaal archief (www.geldersarchief.nl; www.regionaalarchiefzutphen.nl);
- overige literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst).

2.2 Resultaten

Zie ook figuur 2.

Huidige situatie

Op de recente topografische kaart 1:25.000 en op recente luchtfoto's uit Google Maps is het plangebied voor een groot deel in gebruik als grasplantsoen. Het noorden is verhard en in gebruik als parkeerplaats. De Zutphenseweg loopt door het westen van het plangebied. Volgens het AHN bedraagt de huidige maaiveldhoogte in het plangebied ongeveer 8,7 m +NAP.

Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie

Het plangebied is vanwege de ligging in bebouwd gebied niet gekarteerd op de bodemkaart en de geomorfologische kaart van Nederland (Alterra, 2003; Stiboka, 1979). Op basis van de zanddieptekaart (Cohen e.a., 2009) en de geomorfologische en bodemgegevens rondom het bebouwde gebied, lijkt het plangebied op een dekzandrug met hoge zwarte enkeerdgronden (Eefse Enk) te liggen. Dergelijke gronden zijn kenmerkend voor zones waar vanaf de Late Middeleeuwen een meer dan 50 cm dik plaggendek is opgebracht.

Gemeentelijke verwachtingskaart

Het plangebied heeft een lage archeologische verwachting op de gemeentelijke waarden- en verwachtingskaart. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging in de bebouwde kom.

AHN en luchtfoto's

Op het AHN is te zien dat de begrenzing van de Eefsche Enk duidelijk te herkennen als een verhoging in het landschap van ca. 1,5 m. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het plangebied eveneens op deze enk ligt. Uit het raadplegen van luchtfoto's van Google Maps is geen aanvullende informatie naar voren gekomen.

DINO-gegevens

Het raadplegen van digitale aardkundige gegevens via het DINO-loket heeft geen relevante informatie over de aardkundige situatie in het plangebied opgeleverd.

Historische ontwikkeling en mogelijke verstoringen

Op basis van 19e- en 20e-eeuwse kaarten is het plangebied de afgelopen 200 jaar onbebouwd gebleven (www.watwaswaar.nl). De Zutphenseweg is in het begin van de 19e eeuw aangelegd als verharde weg. Halverwege de 19e eeuw was het plangebied in gebruik als weiland en bouwland. Behalve de Zutphenseweg liep een tweede (onverharde) weg door het plangebied (van west naar oost). Deze liep vanaf de Zutphenseweg via de erve Jolink richting het oosten. In het begin van de 20e eeuw werd deze weg verhard. In de jaren 1950 is een parallelweg ten oosten van de Zutphenseweg aangelegd. In dezelfde periode is de kerk direct ten noordoosten van het plangebied gebouwd en raakte de oost-west georiënteerde weg buiten gebruik.

Het gemeentelijk archief van de voormalige gemeente Gorssel, waar het plangebied tot 2005 onder viel, valt thans onder het regionaal archief Zutphen. Hierin zijn geen gegevens bekend over de ontgravingen of diepe bodemingrepen ter plaatse van de Zutphenseweg. Ook over de parkeerplaats zijn geen gegevens bekend. Op basis van de KLIC-melding (KLIC-melding 13G136871) kan een uitspraak gedaan worden over de verstoring door kabels en leidingen. Uit deze gegevens blijkt dat diverse kabels en leidingen (datatransport, waterleidingen, elektriciteitsleidingen en gasleidingen) onder en aan weerszijden van de Zutphenseweg aanwezig zijn. Deze zullen in ieder geval voor een groot deel op de vorstvrije diepte (80 cm -Mv) zijn aangelegd, waardoor de bodem tot 80 cm -Mv vergraven zal zijn. Behalve langs de Zutphenseweg zijn ook enkele elektriciteitsleidingen van west naar oost door het noorden van het plangebied aangelegd. Aan weerszijden van de Zutphenseweg en vanaf deze weg richting het oosten lopen enkele vrij verval rioleringen. Dergelijke rioleringen maken gebruik van hoogteverschillen voor het afvoeren van rioolwater. Ten westen van de Zutphenseweg liggen de leidingen op 7-7,3 m +NAP (ca. 1,5 m -Mv) en richting het oosten neemt de diepte toe tot ca. 6,1 m +NAP (ca. 2,5 m -Mv). Deze leidingen hebben een dikte van ca. 60 cm. Naar verwachting zal een strook van ca. 1 m breed uitgegraven zijn tijdens de aanleg hiervan.

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK

Ten westen van het plangebied, direct aan de overkant van de Zutphenseweg is tijdens een booronderzoek een plaggendek van 50-130 cm -Mv aangetroffen. In dit plaggendek zijn aardewerk- en puinfragmenten aangetroffen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Ook zijn enkele grind- en puinbrokjes aangetroffen, die konden worden gerelateerd aan een weg (Hessenweg) die door het gebied gelopen heeft (onderzoeksmelding 16.138; waarnemingen 408.483 en 408.485; Gazenbeek, 2006). Op basis van dit booronderzoek is proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarbij ontginningssporen uit de Late Middeleeuwen en twee kuilen met een aardewerkscherven uit de Late Bronstijd of IJzertijd zijn aangetroffen. De sporen uit de Bronstijd-IJzertijd zijn waarschijnlijk toe te schrijven een nederzetting of erf (onderzoeksmelding 24.865; waarneming 420.949). Tijdens de hierop volgende opgraving zijn verspreide paalkuilen, vier spiekers en enkele palenrijen gevonden, evenals een waterkuil en een andere kuil. Gezien de afwezigheid van huisplattegronden is uitgegaan van een off-site functie van het terrein (onderzoeksmelding 28.055; waarneming 424.670).

Tijdens een inventarisatie van cultuurhistorische waarden is vastgesteld dat ca. 150 m ten zuiden van het plangebied de buitenplaats 't Haveke heeft gelegen, waarvan mogelijke voorlopers uit de Late Middeleeuwen dateren (waarneming 133.724; onderzoeksmelding 5.175). Ca. 400 m ten zuidoosten van het plangebied heeft de buitenplaats 't Spijk gelegen, met mogelijk eveneens een laat-middeleeuwse oorsprong (waarneming 133.726; onderzoeksmelding 5.175).

Ca. 450 m ten noorden en westen van het plangebied zijn enkele booronderzoeken in het kader van de omlegging van de N348 uitgevoerd. In 2001 is een 0,5-0,8 m dik plaggendek aangetroffen, met hieronder een grijsbruine laag overgaand in de BC-horizont. Onder het plaggendek zijn veel aardewerkfragmenten aangetroffen, die grotendeels te gefragmenteerd waren om te dateren. Eén fragment kon in de IJzertijd gedateerd worden en de overige fragmenten hebben een globale datering tussen het Neolithicum en de Vroege Middeleeuwen. Ook zijn enkele vuursteenfragmenten aangetroffen, waarvan één fragment uit het Mesolithicum (Oude Rengerink, 2001). Tijdens een karterend booronderzoek in 2005 zijn, eveneens onder het plaggendek, kleine aardewerkfragmenten uit de periode Late Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen aangetroffen. Ook zijn in het plaggendek aardewerkscherven uit de Late Middeleeuwen gevonden. Op basis van dit onderzoek wordt vermoed dat de Eefse enk als één groot archeologisch rijk gebied beschouwd dient te worden (onderzoeksmelding 13.292; waarneming 400.093; Miedema, 2005).

Op basis van de gemeentelijke verwachtingskaart (Van Heeringen e.a., 2012) hebben ca. 200 m ten noordoosten, oosten en zuidoosten drie historische boerderijen gestaan, die hun oorsprong vóór 1500 hebben. Het gaat hier om de erven Ilmerink (niet meer aanwezig, nu Schurinklaan 32), Ten Barge (achter Schurinklaan 24) en Enssinck (afgebroken, nu Beekweide). Ook ter plaatse van het huidige kerkgebouw, direct ten oosten van het plangebied, heeft een dergelijke boerderij gestaan (erve Jolinck).

Gespecificeerde archeologische verwachting

Gezien de ligging op de Eefse Enk, waar tijdens onderzoeken in het verleden al meerdere archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen, geldt in het plangebied een hoge archeologische verwachting. Het plangebied ligt naar verwachting op een dekzandrug. Dergelijke ruggen vormen al vanaf de Steentijd gunstige vestigingslocaties. Direct aan de overkant van de Zutphenseweg zijn, onder een plaggendek van 0,5-1,3 m, grondsporen en aardewerkscherven uit de Late Bronstijd en/of IJzertijd gevonden en elders zijn onder het plaggendek archeologische resten uit de periode Mesolithicum t/m Vroege Middeleeuwen aangetroffen. In het noorden van het plangebied is een parkeerterrein aanwezig, waarvan uit het bureauonderzoek niet duidelijk werd hoe diep de bodem vergraven is. Mogelijk is hier het archeologische niveau nog intact vanwege de conserverende werking van het plaggendek. In het zuiden wordt verwacht dat het archeologische niveau nog intact is, aangezien dit deel van het plangebied overwegend in gebruik is geweest als grasland en bouwland. Ter plaatse van de Zutphenseweg zijn veel kabels en leidingen aanwezig, waaronder enkele rioleringen. Op deze locatie worden diepe bodemverstoringen als gevolg van de aanleg van kabels en leidingen verwacht (tot minstens 80 cm -Mv). Op de locaties waar rioleringen aanwezig zijn, zullen archeologische resten niet meer intact zijn, aangezien deze leidingen op een diepte van minstens 1,5 m -Mv aangelegd zijn.

Wat betreft de archeologische vindplaatsen geldt een brede verwachting, variërend van kleine jachtkampjes uit de Steentijd met een strooiing van vuursteen, tot grotere nederzettingen uit latere perioden met een strooiing van overwegend aardewerk. Het vondstniveau wordt direct onder het plaggendek verwacht en grondsporen zullen in de top van de C-horizont voorkomen.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek verkennende fase. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.2.

Tijdens het veldonderzoek zijn zeven boringen verricht in de delen van het plangebied die naar verwachting niet diep verstoord waren (figuur 3). Er is geboord tot maximaal 1,6 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn lithologisch beschreven conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989). De boringen zijn met GPS ingemeten (x/y-coördinaten) en tijdens het veldwerk digitaal verwerkt in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah 2) (zie bijlage 1). Van alle boringen is de hoogte aan de hand van AHN-beelden bepaald. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Tijdens het veldwerk is in de boringen 3, 5, 6 en 7 (grasveld in het zuiden van het plangebied) een (deels) intacte enkeerdgrond aangetroffen. Tot 50-90 cm -Mv is in deze boringen donkerbruin-grijs, zwak siltig, matig humeus, matig fijn zand aangeboord. Dit is het plaggendek, dat vanaf de Late Middeleeuwen is opgebracht. Hieronder bevindt zich een 10-20 cm dikke menglaag, waarin de humeuze bovengrond met de oorspronkelijke C-horizont vermengd is. Naar verwachting is hier sprake van een oude ploeglaag. In boring 7 (uiterste zuiden van het plangebied) is onder deze menglaag een 80 cm dikke laag lichtbruin, matig fijn zand met lichtgrijze vlekken aangetroffen. De oorsprong van deze laag wordt niet geheel duidelijk uit het booronderzoek. Mogelijk is hier een archeologisch spoor aangeboord. Het is echter ook mogelijk dat de lichtgrijze vlekken het gevolg zijn van bioturbatie. De intacte C-horizont bevindt zich op 70-100 cm -Mv, en in boring 7 op 140 cm -Mv. Deze horizont bestaat uit lichtgeelgrijs, matig fijn, zwak siltig zand. Dit pakket is geïnterpreteerd als dekzand. In boring 2 is op 140 cm -Mv matig siltig, zwak grindig, matig fijn zand aangetroffen en in boring 7 is het zand vanaf 150 cm -Mv matig grof en grindhoudend. Mogelijk zijn dit de terrasafzettingen die onder het dekzandpakket verwacht werden.

In de boringen 1, 2 en 4 is de bodem verstoord tot in de C-horizont, tot 120-140 cm -Mv. Het verstoorde pakket bestaat uit donkergrijs tot bruin-grijs, sterk gevlekt zand, soms met moderne puinbijmenging. Een eventueel vondstniveau is hierbij naar verwachting verloren gegaan. Aan gezien de C-horizont zich in de boringen met intact bodemprofiel op 70-100 cm -Mv bevindt,

wordt er vanuit gegaan dat minstens 20 cm van de oorspronkelijke C-horizont verloren is gegaan. Een groot deel van de eventueel aanwezige grondsporen zal hierbij verstoord geraakt zijn. Diepere sporen kunnen nog resteren.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn enkele aanwijzingen voor archeologische waarden aangetroffen:

Boring	indicatoren	diepte in cm -Mv
5	houtskoolspikkels, in plaggendek	40
6	aardewerk- en ijzerfragment in menglaag	50-70
7	houtskool onderin plaggendek	40-50

Van het aardewerkfragment valt alleen te zeggen dat het handgevormd is. Vanwege de sterke fragmentatie en het ontbreken van typologische kenmerken, valt geen nadere datering te geven dan Neolithicum-Late Middeleeuwen. Het ijzerfragment is mogelijk een stuk van een baar. Dergelijke baren werden gebruikt voor de handel in ijzer en zijn vooral vanaf de Romeinse tijd in gebruik geraakt. Vanwege de sterke fragmentatiegraad zijn de aangetroffen vondsten niet geselecteerd voor deponering.

De archeologische indicatoren zijn aangetroffen in het onderste deel van het plaggendek en in de onderliggende menglaag. Direct aan de overkant van de Zutphenseweg is onder een plaggendek een vindplaats uit de Bronstijd of IJzertijd aangetroffen. Deze vindplaats betrof waarschijnlijk de periferie van een nederzetting. Op basis van de tijdens het huidige onderzoek aangetroffen indicatoren is de kans groot dat de vindplaats zich uitstrekt tot in het huidige plangebied. Op basis van het mogelijke ijzerbaarfragment wordt echter ook een jongere vindplaats verwacht, vanaf de Romeinse tijd. Het vondstmateriaal wordt vanaf ca. 40 cm -Mv verwacht, in het onderste deel van het plaggendek en de onderliggende menglaag. Grondsporen worden in de C-horizont verwacht, op 70-100 cm -Mv.

Vindplaats 1-RAAP-objectnummer(s): LOTE 01

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 422.060

Coördinaten: 212.435/465.011; **Kaartblad:** 33F

Gemeente: Lochem; **Toponiem:** Zutphenseweg

Maaiveld: grasland

Geomorfologie: dekzandrug

Hoogte maaiveld t.o.v. NAP: ca. 8,6 m +NAP

Complextype: onbekend

Datering: Neolithicum-Late Middeleeuwen

Vondsten: uitsluitend vondsten uit boringen (JUN 01): handgevormd aardewerkfragment (niet nader te dateren) en mogelijk fragment ijzerbaar (Romeinse tijd-Late Middeleeuwen)

Diepteligging archeologische laag/vondsten: ca. 50-70 cm -Mv

Globale omvang vindplaats: onbekend

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Tijdens het veldwerk is ter plaatse van het grasveld in het zuiden van het plangebied een intact plaggendek aangetroffen. Onderin dit plaggendek zijn in enkele boringen houtskoolfragmenten aangetroffen. In één boring is een aardewerkfragment (Neolithicum-Late Middeleeuwen) en een mogelijke ijzerbaar (Romeinse tijd-Late Middeleeuwen) aangetroffen. Gezien de intact bodemopbouw, de aangetroffen indicatoren en de nabijheid van een vindplaats uit de Bronstijd-IJzertijd (aan de overkant van de Zutphenseweg), worden in het plangebied archeologische resten verwacht. Aangezien geen duidelijk dateerbaar vondstmateriaal is aangetroffen, geldt een ruime verwachting, maar vooral vanaf het Neolithicum tot de Late Middeleeuwen en speciaal voor resten uit de Late Bronstijd en IJzertijd. Aangezien elders ook resten uit de Steentijd aangetroffen zijn onder de Eefse Enk kunnen oudere resten niet uitgesloten worden. Het vondstmateriaal wordt in het onderste deel van het plaggendek en in de onderliggende menglaag verwacht (vanaf ca. 40 cm -Mv). Archeologische grondsporen worden in de top van de C-horizont verwacht (70-100 cm -Mv). In het overige deel van het plangebied worden geen intacte archeologische resten meer verwacht. Buiten het zuidelijke grasveld is de bodem tot in de C-horizont verstoord (tot minstens 120 cm -Mv). Een groot deel van de archeologische sporen zullen hierbij verloren gegaan zijn. Bovendien zal de bodem tot ca. 1 m -Mv vergraven worden, waardoor in dit deel van het plangebied niet tot in de ongestoorde C-horizont gegraven zal worden.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt aanbevolen om aanvullend archeologisch onderzoek te laten verrichten ter plaatse van het grasveld in het zuiden van het plangebied, in de zone waar de bodem op basis van de ligging van kabels en leidingen nog intact is (zie figuur 3). Geadviseerd wordt om dit vervolgonderzoek te laten plaatsvinden in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (IVO) karterende fase, bestaande uit proefsleuvenonderzoek. Een proefsleuvenonderzoek (IVO-P) behoort, conform de KNA versie 3.2, plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

In het overige deel van het plangebied wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente een selectiebesluit.

Literatuur

- Alterra**, 2003. *Digitale geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000*.
- Cohen, K.M. e.a.**, 2009. *Zand in banen: zanddieptekaarten van het rivierengebied en het IJsseldal in de provincies Gelderland en Overijssel*. Provincie Gelderland/Universiteit Utrecht, Arnhem/Utrecht.
- Dam, P. & S. Koote**, 2004. *ANWB topografische atlas: Gelderland 1:25.000*. Amsterdam.
- Gazenbeek, A.E.**, 2006. Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen bouwlocatie Luunhorststraat, Eefde. *SOB Projectnummer 1226-0602*. SOB Research, Heinoord.
- Heeringen, R.M. van, K. Klerks & B.A. Brugman**, 2012. Archeologische Waarden-/Verwachtingenkaart en Beleidskaart gemeente Lochem. *Vestigia-rapport V946*. Vestigia bv, Amersfoort.
- Miedema, F.R.P.M.**, 2005. M.e.r. Zutphen Noord-Eefde West Omleidingen N348 en Noordelijke ontsluiting bedrijventerrein De Mars, gemeenten Zutphen en Lochem; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie 1311*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Oude Rengerink, J.A.M.**, 2001. Omlegging N348 Eefde-West, provincie Gelderland; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). *RAAP-rapport 637*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Stiboka**, 1979. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 33 west Apeldoorn en 33 Oost Apeldoorn*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen**, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport 1000*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
DINO	Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond
IVO(-P)	Inventariserend VeldOnderzoek (Proefsleuven)
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op divers kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 3. Boorpuntenkaart met resultaten en kabels/leidingen.

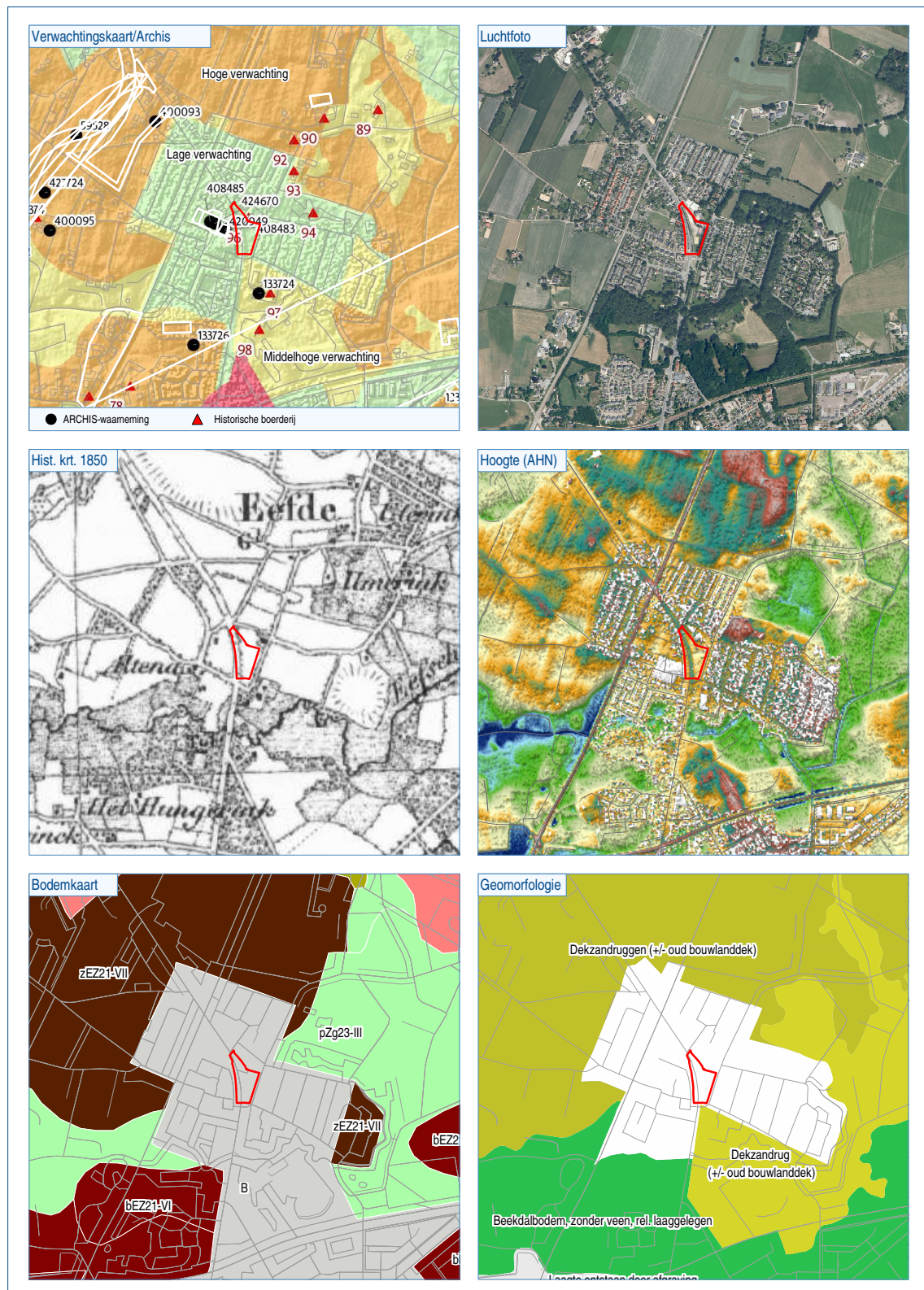
Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

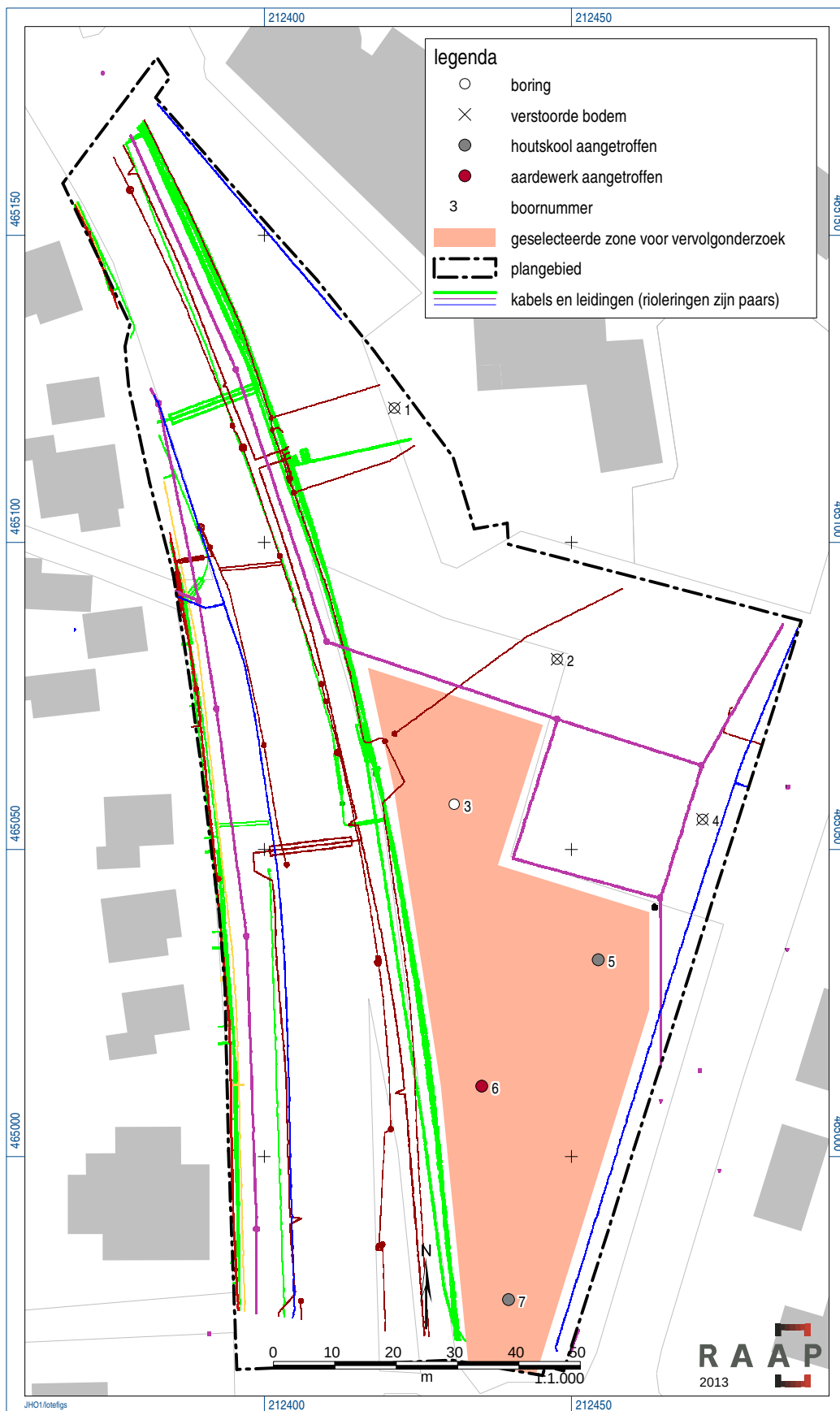
Figuur 1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op divers kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 3. Boorpuntenkaart met resultaten en kabels/leidingen.

Archeologische perioden			
Tijdperk			Datering
Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			1795
Nieuwe tijd		B	1650
		A	1500
Middeleeuwen		Laat	1250
		Vol	1050
	Vroeg	Ottoons	900
		Karolingisch	725
		Merovingisch laat	525
		Merovingisch vroeg	450
Romeinse tijd		Laat	270
		Midden	70 na Chr.
		Vroeg	15 voor Chr.
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
		Midden	250.000
		Oud	

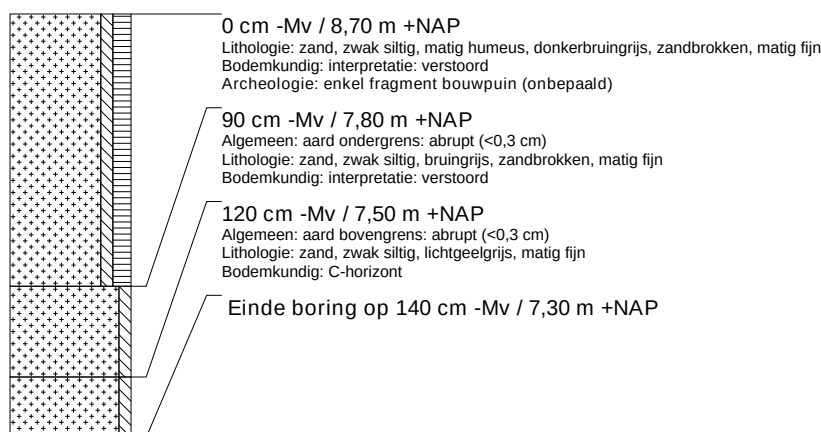
label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2010

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

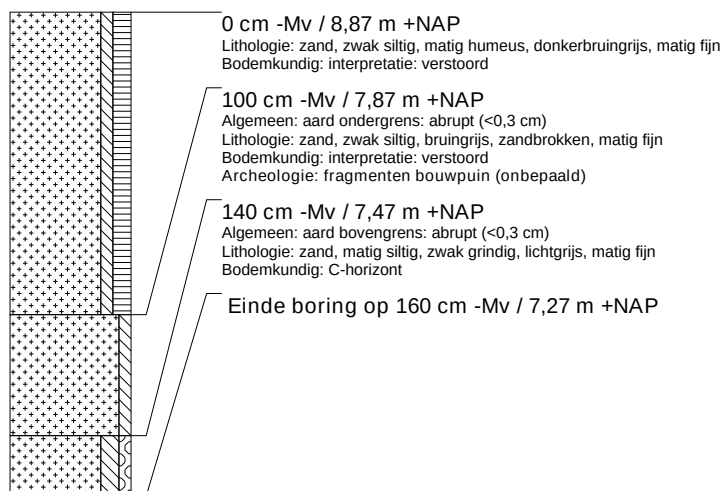
boring: LOTE-1

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.421, Y: 465.122, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

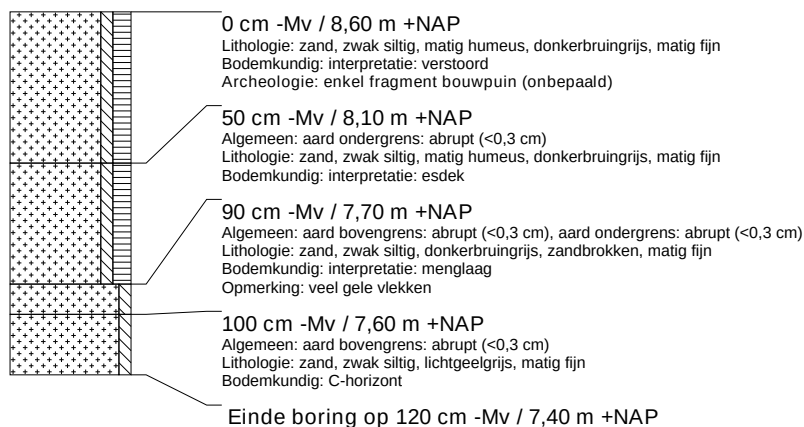
boring: LOTE-2

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.448, Y: 465.081, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,87, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

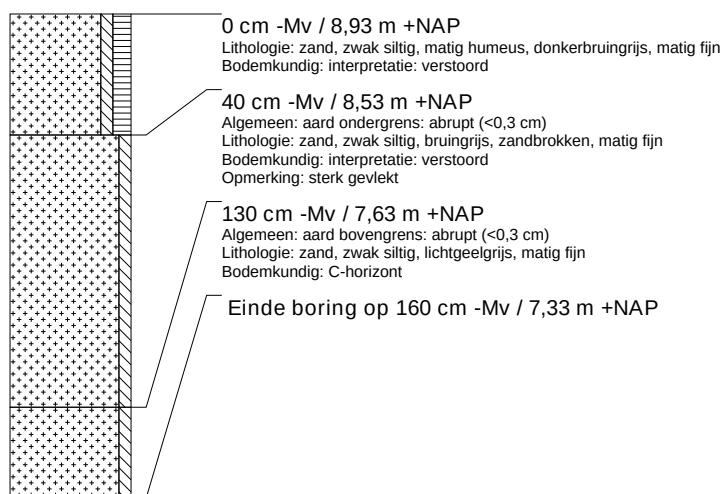
boring: LOTE-3

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.431, Y: 465.057, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,60, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

boring: LOTE-4

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.471, Y: 465.055, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,93, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

boring: LOTE-5

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.454, Y: 465.032, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

boring: LOTE-6

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.435, Y: 465.011, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,64, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

boring: LOTE-7

beschrijver: JH, datum: 25-4-2013, X: 212.440, Y: 464.977, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 33F, hoogte: 8,61, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, provincie: Gelderland, gemeente: Lochem, plaatsnaam: Eefde, opdrachtgever: sab, uitvoerder: RAAP Oost

